

Gőcze Borbála (ELTE): A kicsinyítőképzős alakok variációja a hollandban

A holland sztenderdnyelvben öt allomorfa létezik a kicsinyítőképzőnek (-je, -tje, -pje, -kje és -etje). A különböző alakok más-más hangtani környezetben fordulnak elő, de előfordulásukat befolyásolhatja a szóhangsúly is (Kooij és van Oostendorp, 2003; Trommelen, 1983). Előfordul azonban, hogy egy-egy tőhöz több kicsinyítőképző is járulhat a sztenderdnyelvben, melyek szabad variációban állnak (Linke, 2020).

Az alternatív sztenderdnyelvi diminutív alakok bizonyos esetekben visszavezethetők fonológiai okokra. Azon /m/-re, /n/-re vagy /l/-re végződő szavak, amelyek utolsó szótagjában zárt magánhangzó (/i/, /u/ vagy /y/) áll, kétféleképp formálhatják sztenderdnyelvi kicsinyítőképzős alakjaikat. E magánhangzók hangtani szempontból ambivalensek, mert habár fonológiailag a feszes (hosszú) magánhangzókkal alkotnak egy csoportot, fonetikailag mégis rövidek avagy félhosszúak (Kooij és van Oostendorp, 2003). Ez magyarázza, hogy kétféle allomorf kapcsolódhat hozzájuk, mint például a *bloem* ‘virág’ - *bloemetje* % *bloempje* és a *wiel* ‘kerék’ - *wieltje* % *wieletje* esetében. Vannak azonban olyan szavak, melyek esetében a szakirodalom nem szolgál kellő magyarázattal erre az ambivalens viselkedésre. A rövid tőmagánhangzós, /p/-re (pl. *kip* ‘csirke’ – *kipje* % *kippetje*) vagy /x/-re (pl. *brug* ‘híd’ - *brugje* % *bruggetje*) végződő szavakat a szakirodalom kivételekként kezeli (van der Hulst, 2008).

Kutatásom céljai az alábbi kérdések megválaszolása:

1. Milyen mértékben van jelen a szakirodalomban leírt variáció a mai sztenderd holland nyelvben?
2. Mely allomorfok a dominánsak?
3. Milyen szerepet játszik a frekvencia a különféle kicsinyítőképzős alakok előfordulásában?

A holland diminutív allomorfa elméleti háttere jól kutatott, ám empirikus módszerekkel eddig nem vizsgálták a jelenséget. Folyamatban lévő kutatásomban a fentemlített két csoportba tartozó összes lehetséges tő különböző diminutív alakjainak variációját vizsgálom egy kiterjedt korpuszkutatás segítségével. A jelenség kvantitatív módszerekkel történő vizsgálatai új, empirikus oldalról mutatják be a témakört, és ezzel hozzájárulnak az élőnyelvi variáció alaposabb megismeréséhez.

Felhasznált irodalom

- Kooij, J. G., & van Oostendorp, M. (2003). *Fonologie: Uitnodiging tot de klankleer van het Nederlands*. Amsterdam University Press.
- Linke, K. (2020). *Taalportaal | Diminutive allomorphy*. Taalportaal | Diminutive allomorphy. https://taalportaal.org/taalportaal/topic/link/phonology_Dutch_Word_phonology_Allomorphy_diminutive_allomorphy.dita
- Trommelen, M. (1983). *The syllable in Dutch: With special reference to diminutive formation*. Foris Publications.
- van der Hulst, H. (2008). The Dutch diminutive. *Lingua*, 118(9), 1288–1306. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2007.09.012>